

Vuoden 2021 toinen osavuositarkastus 1.1.-31.8.2021

VD/9560/02.01.02.00/2021

RV/MR/PK/IK/HY-L

Talousarvion täytäntöönpanoa koskevien ohjeiden mukaisesti talousarvion määrärahojen ja sitovien tavoitteiden toteutumisesta raportoidaan kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle vuosikolmanneksittain tammi-huhtikuun, tammi-elokuun sekä koko vuoden osalta tilinpäätöksen yhteydessä. Vuoden 2021 toinen osavuositarkastus on laadittu tilanteen 31.8.2021 mukaisesti.

Toimintaympäristön kehitys

Vantaan väestönkasvu on tasaantunut vuoden 2021 aikana. Vuoden 2021 heinäkuun lopussa Vantaan ennakkoväkiluku oli 238 726 henkeä. Väestönkasvu oli vuoden 2021 tammi-heinäkuussa 1495 henkeä. Kasvu hidastui verrattuna edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan. Tuolloin kasvua oli 2378 henkeä. Kuntien välinen nettomuutto kääntyi Vantaalla negatiiviseksi vuoden 2021 aikana, joka on merkittävin syy väestönkasvun hidastumiseen. Syntyneiden määrä puolestaan kasvoi ja kuolleisuus väheni verrattuna edelliseen vuoteen. Tämän takia syntyneiden enemmisyys kasvoi 228 henkeä verrattuna vuoteen 2020. Kokonaisuudessaan luontainen väestönkasvu oli 773 henkeä tammi-heinäkuussa. Myös nettomaahanmuutto kasvoi hieman edellisestä vuodesta ollen kokonaisuudessaan 1113 henkeä.

Kymmenen suurimman kaupungin joukossa Vantaa oli toiseksi nopein kasvaja absoluuttisin luvuin. Vain Espoo kasvoi nopeammin. Siellä väestö kasvoi 2629 hengellä tammi-heinäkuussa 2021. Espoo kasvoi Vantaata nopeammin kaikilla väestönkasvun osatekijöillä – syntyvyyden enemmyydessä, kuntien välisessä nettomuutossa sekä nettomaahanmuutossa. Tampere kasvoi lähes yhtä nopeasti kuin Vantaa ja sen väestön lisäys oli 1448. Helsingin väestö väheni nopeimmin, 349 hengellä, mikä johtuu etenkin kuntien välisestä muuttotappiosta. Myös Turun ja Jyväskylän väestö väheni.

Covid19-pandemia sai työttömyyden nopeaan nousuun Vantaalla. Tämä näkyy työttömyyden kehityksessä selvästi vuoden 2020 maaliskuusta eteenpäin. Työttömyys lähti aluksi todella nopeaan kasvuun saavuttaen huippunsa toukokuussa 2020. Tämän jälkeen työttömyys on ollut pääsääntöisesti hienoisessa laskussa. Vuoden 2021 heinäkuussa Vantaalla oli 1341 työtöntä vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kesäkuuhun verrattuna työttömien lukumäärä kuitenkin kasvoi 467. Vantaan työttömistä 2977 oli kokoaikaisesti lomautettuja. Lomautettujen kokonaismäärä on yli puolittunut vuoden 2020 heinäkuusta, jolloin se oli 6071. Yhteensä Vantaalla oli 19091 työtöntä heinäkuussa 2021.

Huolestuttavaa on etenkin pitkäaikaistyöttömyyden yli kaksinkertaistuminen vuodentakaisesta heinäkuuhun 2021 mennessä. Vuoden 2020 heinäkuussa Vantaalla oli 3109 pitkäaikaistyötöntä. Määrä oli kasvanut vuoden 2021 heinäkuuhun mennessä 6396 pitkäaikaistyöttömään. Positiivisena kehityksenä voidaan kuitenkin pitää sitä, että nuorisotyöttömyys on vähentynyt vuodentakaisesta. Vuoden 2020 heinäkuussa Vantaalla oli 2947 alle 25-vuotiasta työtöntä, vuoden 2021 heinäkuussa määrä oli 2557. Toisaalta nuorisotyöttömyys on noussut kesäkuun 2479 työttömästä. Nuorisotyöttömyydelle on tyyppillistä selkeä vuoden aikoihin sidottu vaihtelu, mikä johtuu mm. koulujen päättymisen jälkeen työmarkkinoille virtaavista nuorista. Näin ollen on oletettavissa, että nuorisotyöttömyys laskee, kun osa nuorista siirtyy opiskelemaan elo-syyskuussa. Kokonaisuudessaan nuorisotyöttömyys on edelleen selvästi kriisiä edeltävän tason yläpuolella.

Vantaalla on enemmän työttömiä miehiä kuin työttömiä naisia. Työttömiä naisia oli vuoden 2021 heinäkuussa 9311 ja miehiä 9780. Työttömien naisten määrä kasvoi miehiä nopeammin koronaviruksen alussa saavuttaen melkein miesten määrän. Tämä johtui ennen kaikkea siitä, että kriisin alussa suljettiin hyvin nopeasti ja laajasti Suomen palvelusektoria, joka on hyvin naisvaltaista. Tämä johti suuriin lomautuksiin. Talouden taas avautuessa työttömien naisten määrä laski nopeammin. Viime kuukausina työttömien naisten määrä on taas kasvanut miehiä nopeammin.

Vantaan heinäkuun työttömyysaste 15,2 % on korkeampi kuin useimpien verrokkikuntien. Helsingin työttömyysaste on 14,2 % ja Espoon 12 %. Suurista kaupungeista vain Turun työttömyys 15,3 % on korkeampi. Vantaan työttömyys on myös Helsingin seudun korkein. Helsingin seudun matalimmat työttömyysasteet on Mäntsälässä ja Pornaisissa 8,1 %. Koko maan työttömyysaste oli 12,3 %.

Helsingille, Espoolle ja Vantaalle on yhteistä se, että työttömyyden lasku edellisvuodesta johtuu ennen kaikkea lomautettujen määrän vähenemisestä. Helsingin 50187 työttömästä lomautettuja oli 7062 ja Espoon 17933 työttömästä lomautettuja oli 2090. Vantaan tavoin Espoossa ja Helsingissä lomautettujen määrä on yli puolittunut vuoden takaisesta, muiden työttömien määrän pysyessä lähes samana tai jopa noustessa.

Avoimien työpaikkojen kehitys on Vantaalla ollut suotuisaa. Huhtikuusta lähtien Vantaalla on ollut enemmän avoimia työpaikkoja kuin koronaepidemiaa edeltävänä aikana. Tämä indikoi sitä, että työttömyyden lasku tulee jatkumaan.

Vantaan uusien rakennuslupien määrä on jokseenkin aikaisempien vuosien tasolla heinäkuussa. Heinäkuuhun mennessä Vantaalle oli myönnetty rakennuslupa 1712 asunnolle. Edellisen vuoden vastaavana ajankohtana rakennuslupia oli myönnetty 1651 asunnolle. Aloitettujen asuntojen määrä on kasvanut Vantaalla edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Vuoden 2021 heinäkuuhun mennessä Vantaalla oli aloitettu 1570 asuntoa. Edellisenä vuonna vastaavana ajankohtana Vantaalla oli aloitettu 1435 asuntoa. Vuosi 2021 oli kolmas vuosi peräkkäin, kun aloitettujen asuntojen määrä Vantaalla on kasvanut heinäkuun tilanteessa. Heinäkuuhun 2021 mennessä Vantaalle oli valmistunut 1371 asuntoa. Tämä on vähemmän kuin kolmena edellisenä vuotena. Vuoden 2020 vastaavana ajankohtana Vantaalla valmistui 1623 asuntoa.

Verorahoituksen kehitys

Kaupunki on saanut tammi-elokuussa 2021 verotilityksiä yhteensä 778,4 milj. euroa (2020: 709,2 milj. euroa), josta kunnallisveroja 650,8 milj. euroa (2020: 612,9 milj. euroa), yhteisöveroja 87,3 milj. euroa (2020: 62,4 milj. euroa) ja kiinteistöveroja 40,4 milj. euroa (2020: 33,8 milj. euroa).

Koko maassa kunnallisveroja on tilitetty kunnille tammi-elokuussa 5,7 prosenttia edellisvuotta enemmän, Vantaalla kasvua oli 6,2 prosenttia. Verovuoden 2021 kunnallisveron ennakoita kaupunki on saanut tammi-elokuussa yhteensä 556,7 milj. euroa, 6,2 prosentin kasvu edellisvuoteen verrattuna.

Kuntaliitto on päivittänyt kuntakohtaisen verokehikkonsa elokuussa vuoden 2019 valmistuneen verotuksen, vuoden 2020 ennakonpidätyksen alaisten tulojen tulokehitystilaston (ennakkotieto), valtiovarainministeriön uusimpien verotuloennusteiden sekä arvioidun väkiluvun kehityksen perusteella. Kunnallisveroja ennustetaan kehikon mukaan kertyvän Vantaalla noin 1 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa on oletettu. Edelliseen vuoteen nähden ennustetaan laskua kertyvän 1,0 prosenttia edellistä vuotta suurempien veronpalautusten ja kuntaryhmän negatiivisen jako-osuuden oikaisun vuoksi. Vuoden 2020 kunnallisverojen vertailuluku sisälsi myös kertaluonteisia

verotusjärjestelmäuudistukseen liittyviä eriä, joita ei kerry enää vuonna 2021. Vuoden 2020 verotus valmistuu loka-marraskuussa, mahdollinen jako-osuuden tarkistus ja sen vaikutus marraskuun tilityksen suuruuteen varmistuvat lopullisen verotuksen valmistuttua. Joulukuussa tarkastettaneen myös vuoden 2021 ennakoiden kuntaryhmän ja kunnittaiset osuudet.

Kaupunki on saanut yhteisöverotilityksiä yhteensä 87,3 milj. euroa tammi-elokuussa, nousua 39,8 prosenttia edellisvuoteen nähden. Koko maassa kuntien vastaava yhteisöverojen muutos edellisvuoteen oli 36,0 prosenttia. Kasvua selittävät mm. yhteisöveron kuntien jako-osuuden 10 prosenttiyksikön korotuksen määräaikainen jatkuminen, varhaiskasvatuksen asiakasmaksulain muutoksen kompensointi yhteisöverojen kautta sekä vuoden 2020 ennakontäydennysmaksujen ja vuoden 2021 ennakkomaksujen hyvä kehitys. Vantaan yhteisöverotulojen ennustetaan kuntaliiton verokehikon mukaan ylittävän talousarvion noin 32 milj. eurolla.

Kuntaliiton kehikon mukaan kiinteistöverotilityksiä kertyisi Vantaalle 102,8 milj. euroa vuonna 2021, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 2,5 milj. eurolla.

Kokonaisuutena verotulojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 33 milj. eurolla, mikäli valmistuva verotus vastaa elokuussa 2021 annettua ennakkotietoa.

Kaupunki saa peruspalvelujen valtionosuutta Kuntaliiton valtionosuuslaskelman mukaan 151,4 milj. euroa, veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvausta 80,2 milj. euroa ja opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusta opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksen mukaan 23,4 milj. euroa vuonna 2021. Opetus- ja kulttuuriministeriön lopullinen päätös tulee vuoden lopussa. Yhteensä valtionosuuksia kertyisi ennusteen pohjalta 255,0 milj. euroa, 5,6 milj. euroa yli talousarvion.

Käyttötalous

Tammi-elokuussa kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen toimintatuottoja (ilman HSY) on kertynyt 303,2 milj. euroa, toimintakuluja (ilman HSY) -1 149,7 milj. euroa ja toimintakatteen on muodostunut -846,5 milj. euroa. Tammi-elokuussa toimintatuotot ovat toteutuneet 66-prosenttisesti, toimintakulut 65-prosenttisesti ja toimintakate 65-prosenttisesti muutettuun talousarvioon nähden.

Ennusteen mukaan toimintatuotot kasvavat 516,6 milj. euroon ja toimintakulut -1 819,3 milj. euroon (ilman HSY). Toimintatuotot tulevat ennusteen mukaan ylittämään muutetun talousarvion noin 54,7 milj. eurolla, sillä valtio kompensoi kunnille koronaepidemian aiheuttamia kustannuksia valtionapuna. Koronaepidemian korvauksiin myönnettävien valtionapujen tasoon ja ajoitukseen liittyy tässä vaiheessa vuotta suurta epävarmuutta. Toimintakulut (ilman HSY) ylittävät muutetun talousarvion ennusteen mukaan noin 63,5 milj. eurolla. Koronaepidemia on aiheuttanut noin 50,7 milj. menot sosiaali- ja terveydenhuollon kustannuksiin ja näihin odotetaan saatavan täysimääräinen korvaus valtiolta. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon omien menojen arvioidaan ylittävän vajaalla 16 milj. eurolla. Työmarkkinatuen kuntaosuuden arvioidaan ylittävän talousarvion 7,3 milj. eurolla pitkäaikaistyöttömyyden voimakkaan kasvun seurauksena. HSL:n kuntaosuuden ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 4,2 milj. eurolla koronaepidemian aiheuttamien pienentyneiden lipputulojen vuoksi. Vuoden 2021 alusta voimaan astunut oppivelvollisuuslaki pidentää oppivelvollisuusaikaa ja aiheuttaa lisäkustannuksia sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialalle että tietohallintoon it-laitehankintoihin. Valtio kompensoi lakimuutoksen aiheuttamia kustannuksia. Oppivelvollisuuslain aiheuttamat muutokset on huomioitu kesäkuussa hyväksytyssä määrärahamuutospäätöksessä. Toimintakatteen ennustetaan toteutuvan noin 8,8 milj. euroa negatiivisena talousarvioon nähden.

Verotulojen ennustetaan ylittävän talousarvion 32,9 milj. eurolla erityisesti yhteisöveroennusteen positiivisen kehityksen seurauksena. Yhteisöverotilityksiä on kertynyt hyvin alkuvuodesta 2021 ja lisäksi valtio on kasvattanut kuntien jako-osuutta yhteisöverotilityksistä määräaikaaisesti vielä vuoden 2021 ajan. Valtionosuustuottojen arvioidaan ylittävän talousarvion noin 5,6 milj. euroa valtion lupaamien koronakompensaatioiden vuoksi.

Korkokulujen ennakoidaan alittavan talousarvion noin 0,9 milj. eurolla korkotason pysytellessä edelleen matalana.

Poistoja ja arvonalentumisia on tammi-elokuussa toteutunut 69,0 milj. euroa ja koko vuonna niitä ennustetaan kertyvän yhteensä noin 109,1 milj. euroa. Satunnaisiin eriin budjetoitu 10 milj. euroa on siirretty ennusteessa oikeaan paikkaan eli myyntivoittoihin.

Vuoden 2021 toisessa osavuositarkastuksessa vuosikatteen ennustetaan 98,5 milj. euroa, joka ylittää talousarviossa oletetun noin 30,5 milj. eurolla. Tulosennuste päättyy elokuun lopussa tehdyn ennusteen perusteella noin -10,6 milj. euron alijäämään (talousarvio -31,5 milj. euroa). Talousarviota parempi tulosennuste johtuu positiivisista verotuloennusteista. Tulosennusteeseen ei päästä ilman valtion täysimääräistä koronakompensaatioita ja sen tilittämistä niin, että se voidaan kirjata kokonaan vuoden 2021 kirjanpitoon.

Investoinnit

Tammi-elokuussa kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen investointiosan tuloja on toteutunut 18,2 milj. euroa, investointiosan menoja -58,8 milj. euroa ja investointiosan netto on -40,7 milj. euroa.

Rakentamisen investointimäärärahojen arvioidaan alittavan talousarvion noin 12,4 milj. eurolla. Alitus johtuu useiden hankealoitusten lykkääntymisestä sekä tavoitebudjettien alituksista osassa hankkeista. Julkisen käyttöomaisuuden arvioidaan ylittävän talousarvion noin 4 milj. eurolla. Ylitys johtuu Kehä III perusparantamisen aikataulun kiristämisestä.

Kaupungin, liikelaitosten ja rahastojen kokonaisinvestointimenojen ennustetaan vuonna 2021 toteutuvan 137,2 milj. euron tasolla ja alittavan talousarvion investointimäärärahat noin 9,4 milj. eurolla. Investointituloja ennustetaan kertyvän 18 milj. euroa ja investointiosan netoksi ennustetaan -119,2 milj. euroa.

Rahoitus

Vuoden 2021 nettolainanoton arvioidaan edelleen olevan enintään 40,5 milj. euroa, mikä on n. 27 milj. euroa vähemmän kuin kuluva vuoden talousarviossa (67,6 milj. euroa). Kaupunki lyhentää pitkäaikaisia lainoja niiden lyhennysohjelmien mukaisesti n. 79,4 milj. euroa. Uuden lainanoton lopullinen määrä tarkentuu loppusyksystä, kun rahoitukselle on muodostunut tarkempi kuva kuluva vuoden talousarvion toteumasta ja kassatilanteesta. Toistaiseksi kaupunki on nostanut ainoastaan yhden pitkäaikaisen 20 milj. euron suuruisen kiinteäkorkoisen lainan aiemmin neuvotellusta rahoituslimiitistä.

Kaupungin likviditeettipuskuri on säilynyt koko alkuvuoden kohtuullisella tasolla. Vuoden 2020 koronakompensaatio näkyi vuodenvaihteen ennustettua parempana kassatilanteena. Myös alkuvuoden likviditeettitilanne on ollut toistaiseksi ennustettua parempi johtuen mm. hyvästä verotulokehityksestä. Koska negatiivinen korkoympäristö on johtanut talletuksista perittävään maksuun, kaupunkikonsernin kassan koko on tietoisesti pidetty aiempia vuosia alhaisemmalla tasolla. Kassanhallinnan strateginen

tavoite on edelleen riittävän likviditeetin turvaaminen konsernitasolla niin, että talletusmaksua maksetaan mahdollisimman vähän. Tässä tavoitteessa on onnistuttu, vaikka koronakriisi ja EKP:n strategia ovat painaneet lyhyet euribor-korot ennätysellisen matalalle tasolle, mikä heijastuu suoraan talletusmaksun tasoon.

Kaupunginhallitus 4.10.2021 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi vuoden 2021 toinen osavuosisikatsaus, ja
- b) esittää vuoden 2021 toinen osavuosisikatsaus kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Liite 1: Vantaan kaupungin toinen osavuosisikatsaus 2021
- Liite 2: Suurten tytäryhtiöiden osavuosisikatsaus 2/2021
- Liite 3: Sitovien tavoitteiden raportointi osavuosisikatsaus 2/2021

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

talous- ja strategiajohtaja Matti Ruusula, puh. 043 824 9254, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
talousarviopäällikkö Päivi Kandolin, puh. 040 626 7613, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi